

TRANSATLANTICKÉ VZTAHY: USA A KANADA

EU, USA a Kanada vyznávají společné hodnoty demokracie, lidských práv, právního státu a hospodářské a politické svobody a mají společné zájmy v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti. Úzká spolupráce a strategické vztahy s USA a Kanadou zůstávají pro EU prioritou.

VZTAHY MEZI EU A USA V OBLASTI ZAHRANIČNÍ POLITIKY

Úzká spolupráce a strategické vztahy mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a USA jsou založeny na společné historii a sdíleném systému demokratických hodnot. Ty mají klíčový význam pro bezpečnost a prosperitu obou partnerských stran. EU a USA úzce spolupracují v řadě oblastí zahraniční politiky a geografických zájmů, jako je boj proti terorismu, spolupráce týkající se bezpečnosti a energetiky a vztahy s Ruskem, Ukrajinou a západním Balkánem.

Po změně vlády ve Spojených státech, ke které došlo dne 20. ledna 2021, se naskytne příležitost k diskusi a definování silnějšího transatlantického partnerství. To bude klíčové pro oživení spolupráce v rámci multilaterálních fór a pro řešení současných výzev a krizí v oblasti zahraničních věcí a bezpečnosti, zejména pokud jde o globální pandemii, hospodářskou recesi, změnu klimatu, obchodní překážky, vzestup Číny, digitální transformaci a rostoucí technologickou konkurenci, ale i pokud jde o ochranu demokracie a lidských práv.

POLITICKÉ VZTAHY MEZI EU A USA V RÁMCI TRANSATLANTICKÉHO LEGISLATIVNÍHO DIALOGU

Vztahy mezi Parlamentem a Kongresem USA byly navázány v roce 1972. Posíleny a institucionalizovány pak byly vytvořením transatlantického legislativního dialogu. Tento dialog svádí dohromady poslance Evropského parlamentu a členy Sněmovny reprezentantů USA, kteří se scházejí dvakrát do roka na meziparlamentních setkáních pořádaných střídavě v USA a v Evropě. Tato setkání jsou vnímána na obou stranách Atlantiku jako vhodné fórum pro pozitivní a konstruktivní spolupráci. Zákonnodárci, kteří se účastní těchto setkání, si vyměňují názory na politické otázky společného zájmu, jako je obchod a hospodářská spolupráce, bezpečnost nebo zasahování do voleb. Ačkoli je smýšlení transatlantických partnerů v mnoha oblastech podobné, výměny názorů mezi zákonodárci odhalily také rozdílné pohledy na klíčové politické záležitosti. Význam transatlantického politického dialogu by neměl být podceňován, zvláště vzhledem k pravomocem Kongresu USA, k nimž například patří schvalování zásahů USA v celosvětových krizích a formování účasti USA v institucích globální

správy. 83. meziparlamentní setkání se uskutečnilo v únoru 2019 ve Washingtonu DC. Závěrem setkání bylo vydáno [společné prohlášení](#), v němž bylo zdůrazněno odhodlání obou stran posílit spolupráci, pokud jde o společné výzvy. Příští meziparlamentní setkání se bude konat, jakmile to globální zdravotní situace dovolí. Spolupředsedové transatlantického legislativního dialogu vydali v srpnu 2020 společně s místopředsedy delegace Parlamentu pro vztahy s USA, předsedou Výboru pro zahraniční věci, předsedou Výboru pro mezinárodní obchod a předsedou delegace pro vztahy s Čínskou lidovou republikou [společné prohlášení](#), ve kterém zdůraznili čtyři hlavní cíle transatlantické spolupráce: pomoc při překonávání akutní zdravotní krize, rychlé překonání hospodářské recese, projevení transatlantického vedení na mezinárodní scéně a spolupráce v otázkách Číny a Ruska.

HOSPODÁŘSKÉ VZTAHY EU A USA

Po pozastavení jednání o transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP) Parlament dne 14. března 2019 zamítl návrh usnesení, v němž se doporučovalo zahájit obchodní jednání mezi EU a USA ohledně průmyslového zboží a posuzování shody, zatímco Rada dne 15. dubna 2019 přijala směrnice pro jednání s cílem průmyslová cla a posouzení shody odstranit. Vláda prezidenta Trumpa zaujala ve srovnání s předchozími vládami k obchodním vztahům EU a USA zcela odlišný postoj. USA začaly v první řadě sledovat své národní zájmy a pokoušely se vyrovnat obchodní deficit s jinými zeměmi, přičemž na své partnery vyvíjely nátlak ukládáním vysokých cel na určité produkty, která měla ochránit jejich domácí odvětví a zajistit větší přístup na trh v partnerských zemích.

Dne 1. června 2018 uvalila vláda USA cla na ocel a hliník z EU a pohrozila uvalením celních sazeb na automobily. USA se současně odvrátily od mnohostranného přístupu v rámci struktur WTO. Tato politika zatížila obchodní vztahy s EU a dalšími zeměmi. EU ve WTO předložila stížnost ve věci cel na ocel a hliník a na oplátku uvalila cla na americké produkty, aby vyrovnala celkovou obchodní bilanci s USA. Dne [21. srpna 2020](#) však zmocněnec USA pro obchod a komisař EU pro obchod podepsali dohodu o snížení cel (tzv. dohodu o humrech), která představuje krok směrem k obnově spolupráce mezi oběma stranami. Parlament dohodu schválil dne [26. listopadu](#).

V konečné fázi je nyní spor v oblasti civilních letadel Airbus/Boeing. Orgán pro řešení sporů WTO zjistil, že jak EU, tak i USA jsou odpovědné za to, že svým výrobcům letadel nadále poskytují určité protiprávní subvence. Dne 2. října 2019 udělila WTO USA povolení uvalit odvetné clo až do výše 7,5 miliardy USD (6,8 miliardy EUR) na vývoz z EU. Dne [13. října 2020](#) udělila WTO EU v souběžném případě Boeing povolení uvalit na dovoz z USA clo v hodnotě 4 miliardy USD (3,4 miliardy EUR). V rámci odvetných opatření schválených WTO uvalila EU dne 9. listopadu 2020 nová cla na alkoholické výrobky, letadla, sýry, mořské plody a další zboží pocházející z USA.

Evropská komise soustavně sděluje USA, že EU je připravena spolupracovat na spravedlivém a vyváženém řešení pro letecký průmysl. Podle názoru EU by vzájemné ukládání sankcí způsobilo pouze škody podnikům a občanům na obou stranách Atlantiku a poškodilo by celosvětový obchod a širší odvětví letecké dopravy v době, která je kritická. V červenci 2019 EU sdílela s USA konkrétní návrhy týkající se nového

režimu dotací na letadla a dalšího postupu, pokud jde o stávající povinnosti v oblasti dodržování předpisů na obou stranách.

Ekonomiky EU a USA společně vytvářejí, navzdory různým proklamacím, téměř 50 % celosvětového hrubého domácího produktu (HDP) a připadá na ně jedna třetina celosvětového obchodu.

USA byly v roce 2019 hlavní vývozní destinací EU, do níž plyne 18 % celkového vývozu zboží z EU (v porovnání s 9,3 % v případě Číny). Mezi partnery dovážejícími zboží do EU se USA umístily na druhém místě, přičemž dodaly 12 % veškerého zboží dovezeného do EU.

Obchod mezi EU a USA se zbožím v období 2017–2019 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz zboží z USA do EU	Vývoz zboží z EU do USA	Bilance EU (zboží)
2017	203,3	324,2	+ 120,9
2018	213,3	351,2	+ 120,9
2019	232,0	384,4	+ 152,4

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

USA jsou hlavním mezinárodním obchodním partnerem EU v oblasti služeb. V roce 2016 do USA směřovalo 26 % celkového vývozu služeb z EU a v opačném směru představoval dovoz služeb z USA do EU 31 %. Stablní růst vývozu služeb z EU do USA byl narušen v roce 2016, kdy se obchodní bilance s USA po pěti letech přebytku propadla do červených čísel. Vývoz služeb z EU do USA se mezi lety 2015 a 2017 zvýšil, stejně jako dovoz služeb opačným směrem. V roce 2016 však vývoz služeb z EU poklesl, takže USA vytvořily v této oblasti obchodní přebytek ve výši 2,8 miliardy EUR, zatímco pokles vývozu služeb z USA v roce 2017 vedl k přebytku obchodu EU s USA ve výši 12,5 miliardy EUR.

Obchod mezi EU a USA se službami v období 2016–2018 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz služeb z USA do EU	Vývoz služeb z EU do USA	Bilance EU (služby)
2016	192,5	160,0	- 32,5
2017	194,7	172,8	- 21,9
2018	196,2	179,4	- 16,8

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

EU a USA jsou největšími vzájemnými investory, ale v letech 2016 a 2017 se v této oblasti vyskytly určité nedostatky. V obou letech byly americké investiční toky do EU negativní s odpovídajícím poklesem přílivu investic do EU, zatímco toky EU směřující do USA v roce 2017 po mírném poklesu v roce 2016 vzrostly. Posílila se tak pozitivní bilance EU, která v roce 2018 dosáhla 375,4 miliardy EUR. Lze tvrdit, že dvoustranné přímé investice – které jsou ze své podstaty dlouhodobým závazkem – jsou hybnou silou transatlantických obchodních vztahů. To ještě zdůrazňuje skutečnost, že obchod mezi mateřskými společnostmi a jejich pobočkami v EU a USA činí více než třetinu

veškerého transatlantického obchodu. Podle odhadů poskytují společnosti EU a USA, které působí na území svého partnera, pracovní místa pro více než 14 milionů lidí.

Stav dvoustranných investic EU-USA (v miliardách EUR)

Rok	Přímé zahraniční investice USA v EU	Přímé zahraniční investice EU v USA	Bilance
2018	1 806,0	2 181,4	+ 375,4

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

POLITICKÝ DIALOG MEZI EU A KANADOU

Kanada je jedním z nejstarších a nejbližších partnerů Evropské unie. Spolupráce mezi EU a Kanadou, která se zakládá na sdílených hodnotách, dlouhé historii úzké spolupráce a silných mezilidských vztazích, byla v posledních letech značně posílena.

Dvoustranné vztahy byly zahájeny v 50. letech 20. století na ekonomickém základě a od té doby se vyvinuly v úzké strategické partnerství. EU a Kanada úzce spolupracují, co se týče celosvětových výzev, jako je životní prostředí, změna klimatu, energetická bezpečnost a regionální stabilita a jsou rovněž blízkými partnery v kontextu skupin G7 a G20. Kanada pravidelně přispívá k [misím EU v rámci společné obranné a bezpečnostní politiky](#) (jako jsou mise v Iráku, Mali, na Ukrajině a na palestinských územích) a také se od roku 2005 zúčastnila dvaceti [volebních pozorovatelských misí EU](#).

[Dohoda o strategickém partnerství mezi EU a Kanadou](#), která nahradila [rámcovou dohodu z roku 1976](#), je komplexní politickou dohodou, jejímž cílem je posílit [dvoustrannou spolupráci v řadě oblastí zahraniční politiky i jiných oblastí](#), mezi něž patří mezinárodní mír a bezpečnost, boj proti terorismu, řešení krizí, námořní bezpečnost, globální správa a řízení, energetika, doprava, výzkum a vývoj, zdravotnictví, životní prostředí a arktická oblast.

Kanada a EU podepsaly tuto dohodu dne 30. října 2016 na své vrcholné schůzce a Parlament ji podpořil v únoru 2017. Dohoda se z velké části prozatímně provádí od 1. dubna 2017. Plně začne být prováděna po [ratifikaci všemi členskými státy](#). S cílem usnadnit spolupráci v tomto rámci bylo zřízeno několik společných institucí a na úrovni státních úředníků a ministrů probíhá intenzivní dialog. Poslední [jednání vedoucích představitelů](#), kterého se zúčastnil kanadský předseda vlády, předseda Evropské rady a předsedkyně Evropské komise, se konalo dne 29. října 2020 ve virtuálním prostředí.

MEZIPARLAMENTNÍ DIALOG

Již více než 40 let se členové Evropského parlamentu a kanadského parlamentu každoročně schází při meziparlamentních setkáních, která se střídavě konají v EU a v Kanadě, aby diskutovali o politickém vývoji v Kanadě a v EU a aby si vyměnili názory na otázky společného zájmu, jako je obchod, změna klimatu a migrace. [Delegace Parlamentu pro vztahy s Kanadou](#), která je tvořena europoslanci, kteří se meziparlamentních setkání účastní, se pravidelně schází v průběhu roku, aby toto setkání připravila. S ohledem na dohodu o strategickém partnerství přijalo

38. meziparlamentní setkání [společné prohlášení](#), ve kterém se oba parlamenty zavázaly k tomu, že toto setkání prostřednictvím pravidelných dodatečných setkání promění v nepřerušovaný dialog, a dohodly se, že tento orgán bude jednat jako protistrana k dalším orgánům vytvořeným na základě této dohody. [40. meziparlamentní setkání](#) se uskutečnilo v březnu 2019 ve Štrasburku.

HOSPODÁŘSKÉ VZTAHY EU A KANADY

[Komplexní dohoda o hospodářské a obchodní spolupráci](#) (CETA) je výsledkem pozitivního vývoje obchodních vztahů EU a Kanady v uplynulých deseti letech. Tato dohoda významným způsobem zlepšila hospodářský, obchodní a investiční vztah mezi EU a Kanadou, přičemž vzájemně otevřela trhy se zbožím, službami a investicemi, včetně veřejných zakázek. Dohoda CETA také vytvořila příležitosti pro udržitelný růst a odrážela sdílené hodnoty prostřednictvím kapitoly o obchodu a udržitelném rozvoji a [široké škály dialogů](#), včetně pravidelného fóra občanské společnosti.

Text dohody obě země podepsaly na vrcholné schůzce dne 30. října 2016 a Parlament udělil svůj souhlas dne 15. února 2017. Dne 21. září 2017 začaly být prozatímně uplatňovány ty části dohody, které spadají do pravomocí EU. Dohoda CETA bude uplatňována v plném rozsahu, jakmile ji ratifikují všechny členské státy. 14. členským státem, který dohodu ratifikoval, se v červnu roku 2020 stalo [Lucembursko](#).

CETA je také první dvoustrannou dohodou EU o hospodářské spolupráci, která zahrnuje zvláštní systém soudů pro investice k řešení investičních sporů mezi investory a státem. Vzhledem k inovativní povaze tohoto systému soudů a ke skutečnosti, že v řadě zemí o něm stále probíhá veřejná diskuse, nebude tento systém soudů součástí prozatímního uplatňování dohody. CETA navíc obsahuje jasné prohlášení o právu vlád přijímat ve veřejném zájmu předpisy týkající se veřejného zdraví, bezpečnosti, životního prostředí, veřejné mravnosti, sociální ochrany a ochrany spotřebitelů.

Během prvního roku provádění se [vývoz do Kanady zvýšil celkově o 7 %](#), přičemž vyšší nárůst byl zaznamenán u strojů, farmaceutických výrobků a zemědělských produktů.

Kanadu i EU zasáhla nová cla, která USA uvalily na dovoz oceli a hliníku, a jak Kanada, tak EU se shodují na tom, že tato cla nejsou opodstatněná z hospodářského hlediska ani slučitelná s pravidly WTO. Toto opatření USA vedlo k tomu, že EU a Kanada spolu s dalšími obhájci obchodního systému založeného na pravidlech posílily dialog o obchodních otázkách.

V roce 2019 byla EU po USA a Číně třetím největším obchodním partnerem Kanady s 8,1 % celkového objemu kanadského vývozu a dovozu zboží. V roce 2019 vyvezla EU do Kanady zboží v hodnotě 38,3 miliardy EUR a dovezla kanadské zboží v hodnotě 20,2 miliardy EUR. Kanada se v roce 2019 stala dvanáctým největším mezinárodním obchodním partnerem EU. Mezi hlavní druhy zboží, se kterými tyto dva partneři obchodují, patří strojní a dopravní zařízení, nerostné produkty a chemické látky.

Obchod mezi EU a Kanadou se zbožím v období 2017–2019 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz zboží z Kanady do EU	Vývoz zboží z EU do Kanady	Bilance EU (zboží)
2017	18,2	32,2	+ 14,0

2018	19,5	35,2	+ 15,7
2019	20,7	38,3	+ 17,6

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

Důležitou součástí obchodních vztahů mezi EU a Kanadou je i obchod se službami. V roce 2018 se hodnota vývozu služeb z EU do Kanady zvýšila na 19,6 miliardy EUR a hodnota dovozu služeb z Kanady do EU na 13,2 miliardy EUR. Mezi služby, se kterými EU a Kanada často obchodují, patří doprava, cestování, pojištění a komunikace.

Obchod mezi EU a Kanadou se službami v období 2016–2018 (v miliardách EUR)

Rok	Dovoz služeb z Kanady do EU	Vývoz služeb z EU do Kanady	Bilance EU (služby)
2016	10,2	15,6	+ 5,4
2017	11,3	16,9	+ 5,6
2018	13,5	19,6	+ 5,9

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

Pokud jde o přímé zahraniční investice, EU i Kanada do hospodářství druhé strany investovaly téměř stejnou částku. V roce 2018 dosáhla úroveň přímých zahraničních investic EU v Kanadě 392,2 miliardy EUR. Úroveň kanadských investic v EU měla hodnotu 397,3 miliardy EUR.

Stav dvoustranných investic EU-Kanada (v miliardách EUR)

Rok	Přímé zahraniční investice Kanady v EU	Přímé zahraniční investice EU v Kanadě	Bilance
2018	397,3	392,2	- 5,1

Zdroj: Evropská komise, GŘ TRADE

Tuula Turunen / Leon Peijnenburg
12/2020

